

Rek. 14/2024 om:

Påskynda arbetet med att riva gränshinder genom stärkt mandat för Gränshinderrådet (A 1970/UVU)

Rekommendationen har följande lydelse

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

- att intensifiera arbetet med att riva gränshinder och förebygga uppkomsten av nya gränshinder samt att prioritera gränshinderarbetet
- att stärka Gränshinderrådets mandat genom bland annat ett höjt kvantitativt mål avseende hur många gränshinder som ska undanröjas per år

Meddelande från Nordiska ministerrådet

Genom samarbetsministrarnas nya [samarbetsprogram](#) höjs ambitionsnivån och arbetet på mobilitets- och gränshinderområdet både intensifieras och prioriteras, vilket även genomsyrar den nordiska budgeten på området som från 2025 omfattar 20 MDKK, vilket innebär en ökning motsvarande 5,826 MDKK.

Mot bakgrund av samarbetsprogrammets mål genomfördes våren 2024 en strategisk genomlysning av gränshinderarbetet med syftet att både identifiera utmaningar och få rekommendationer till hur gränshinderarbetet kan bli mer effektivt och framgångsrikt.

Analysen rekommenderade bland annat att det nationella ägarskapet bör stärkas och att det krävs en nationell prioritering för att arbetet ska nå framgång, att specifika problemområden ska adresseras, att man ska arbeta förebyggande, att stödstrukturer och resurser ska stärkas och att Gränshinderrådet ska ha en tydligare roll.

Mot bakgrund av dessa rekommendationer, samt den dialog som förts i olika fora under året, beslutade samarbetsministrarna vid sitt möte den 28 oktober 2024 i Reykjavik om ett sexårigt *Program för fri rörlighet i Norden*.

Programmet är ett verktyg för att nå de mål som samarbetsministrarna har förbundit sig till. Inom ramen för detta program samlas för första gången hela det formella nordiska informations- och gränshinderarbetet som en del av samma ekosystem för första gången och skapar synergier och effektivitet mellan olika aktörer, samt tydliggör rollfördelningen på olika nivåer. Detta stärker både informations- och gränshinderarbetet.



Programmet säkrar även ett tydligare ägarskap på den politiska nivån, och samarbetsministrarna har påtagit sig en roll i bland annat att få upp frågorna på den politiska dagordningen och att tillhandahålla nationella resurser för arbetet. De kan också, i samråd med ansvariga fackministrar, tillsätta expertgrupper för att finna lösningar på hinder.

Gränshinderrådet har fortsatt en roll som ett oberoende organ och ska arbeta med gränshinder och tematiska områden som skapar problem för den inomnordiska mobiliteten. Gränshinderrådet ska också ge inspel till samarbetsministrarna om vilka större problemområden som kräver ett större politiskt ägarskap för att nå en lösning, vilket i sig stärker Gränshinderrådets mandat och roll i arbetet.

I programmet lyfts även det förebyggande arbetet fram, särskilt vad gäller gränshinder som rör digitala tjänster och lösningar, och det framgår att:

- Länderna bör eftersträva att undvika att nya nordiska gränshinder uppstår i samband med ny nationell lagstiftning och bör eftersträva samordning både inför och vid tillämpning av EU-/EES-bestämmelser.
- Fackministerråden och sektorerna uppmanas att dela information till Programsekretariatet om planerade och pågående lagstiftningsprocesser som kan ha effekt på befintliga gränshinder eller som riskerar att skapa nya gränshinder i Norden.
- Gränshinderrådet har en särskild roll i att uppmärksamma regeringarna på potentiella gränshinder som kan uppstå i samband med ny lagstiftning och andra initiativ.

Under innevarande mandatperiod 2022 – 2024 är målet att dels avklara¹ 5 – 8 gränshinder per år, dels att arbeta med övergripande frågor som utgör gemensamma nordiska mobilitetsproblem, så kallade temaområden. Eftersom det nordiska samarbetet är ett mellanstatligt samarbete åligger det största ansvaret regeringarna, departement och ministerier, nationella parlament, myndigheter och andra nationella aktörer att gränshinder i slutändan blir avklarade.

I Gränshinderrådets nya mandat 2025 – 2027, som är en del av programmet för Fri Rörlighet, finns inga kvantitativa mål för hur många gränshinder som ska avklaras. Ambitionen är att avklara så många gränshinder som möjligt mellan våra länder men erfarenheterna från gränshinderarbetet de senaste elva åren visar att de gränshinder som återstår är mer komplexa och inte sällan kräver ett långsiktigt och flerårigt arbete

¹ Att ett gränshinder anses vara avklarat innebär att gränshindret antingen är löst eller att gränshindret konstaterats som olösbart av Gränshinderrådet som följd av svar från ansvariga nationella departement. Det kvantitativa målet består således av gränshinder som både blir lösta och som inte kan lösas.



för att nå en lösning eller konstatera att problemet i fråga inte kan lösas. Därför är det inte ändamålsenligt att ha ett kvantitativt mål, särskilt också med tanke på att fokuset på övergripande problemområden de senaste åren har ökat.

Slutligen inrättas ett särskilt programsekretariat på Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn och stärks med ytterligare resurser för både informations- och gränshinderarbetet.

Sammantaget, med utgångspunkt i ovanstående, är det Nordiska ministerrådets hållning att arbetet med att riva gränshinder, förebygga uppkomsten av nya gränshinder samt att prioritera gränshinderarbetet både intensifieras och prioriteras de kommande åren. Det är även Nordiska ministerrådets hållning att Gränshinderrådets mandat är stärkt genom att de även har en central roll i förhållande till att rekommendera vilka prioriteringar som samarbetsministrarna ska göra de kommande tre åren.

Nordiska Ministerrådet anser härmed att rekommendationen är uppfylld.